

„A legjobb eszköz a befektetés” Laurent Maurin előadása a Magyar Közgazdasági Társaság Vándorgyűlésén

Balogh Attila

A vándorgyűlés nyitó plenáris ülésén előadást tartott Laurent Maurin, az Európai Beruházási Bank közgazdasági osztályának vezetője. Előadása két főbb témát járt körbe: az Európai Unió jelenlegi gazdasági helyzetét és gazdasági kihívásait – leginkább a COVID-19 és az orosz-ukrán konfliktus által beemelt problémákat és azután jelentkező trendeket – illetve az Unió hosszú távú küldetését, a digitalizációt.

Az általános helyzetértékelését a kihívások felvetésével kezdte Maurin. Itt három megfigyelést hangsúlyozott:

1. az EU gazdasága visszatért (GDP-ben mérve) a járvány előtti szintre, de nem a háború előtti szintre, a talpra állási idő rövid volt és egyenlőtlen a nemzetgazdaságok között;
2. a COVID-19 alatt bevezetett válságkezelő intézkedések támogatták a befektetési kedvet, elsősorban a digitalizációs lehetőségekbe, másodsorban pedig a „zöld” energiákba;
3. két nehezítő tényezőt lát az utóbbi időszakban: az infláció által előidézett monetáris szigor hatását a pénzügyi szférában és az Ukrajnában zajló háború miatt érezhető bizonytalanságot.

A válság előtti időszak optimizmusra adhatott okot, hiszen a statisztikai adatok alapján a közép-kelet-európai gazdaságokban is erős fellendülést tapasztalhattak, ahogy az is biztató a COVID-19-es gazdasági válság kezelése kapcsán, hogy sokkal gyorsabban és lendületesebben felépültek belőle, mint a 2008-as világválságból.

Ezt árnyalja, hogy a vállalati beruházások sajnos még nem érik el a válság előtti szinteket, ebből is jól látszik, hogy a vállalati szektor még küszködik az utóhatásokkal. Erre sajnos a háború kitörése és eskalálódása nem gyakorolt pozitív hatást, sőt a helyzet itt súlyosbodni látszik a statisztikák alapján.

Az energiaárak növekedése – leginkább a fosszilis forrásokból származóké – nem volt biztató és a háború hatására még nagyobb ugrást láthattunk az árakban. Maurin itt megjegyezte, hogy ekkora növekedési ütemet az energiaárakban az utóbbi harminc évben nem láthattunk, a nagy gazdasági világválság alatt történő kisebb növekedést össze nem hasonlíthatónak írta le.

A közgazdász szerint a legfontosabb, hogy a világválság okozta sokk után az európai vállalatok nem kevesebb, mint 56%-a igényelt és nyert el támogatást. Ez nagyrészt hitel formájában nyilvánult meg. Ennek hatása, hogy a rövid lejáratú banki hitelek szignifikánsan megdrágultak. Azonban megfigyelhető volt egyúttal az is, hogy a digitalizációs lehetőségekbe való befektetés elősegítette a gazdaság gyógyulásának folyamatait és mérsékelte az egyéb értékesítési szférákban történő kieséseket Európa összes régiójában.

Az orosz-ukrán háború árát Maurin magasnak találta, sajnos annak különböző tényezői egymást multiplikálták. A növekedő energiaárak mellett az előadó szólt a kieső exportbevételekről és a potenciális befektetői bizalom elvesztéséről – ezek közül kiemelte, hogy a legsúlyosabb egyértelműen az energiaárak drágulása volt. Sajnos az európai államok energiafüggőségének diverzifikáltságának hiánya megnehezíti a közös platform megtalálását. Mint láttunk a közelmúlt híreiből, mindenki máshogy igyekszik megtalálni a megoldást a helyzet enyhítésére.

Kiemelte, hogy a vállalati szektor több szempontól is sebezhetővé vált a háború által generált gazdasági kihívásoknak. Egyrészt a gáztól és energiaáráktól való függőségnek ők a legnagyobb áldozatai –közülük is leginkább az élelemiszeripar és az agrárium. Különösen a litván, a bolgár és a finn vállalatok sínylették meg ezeket a kihívásokat, azonban Magyarország sem áll messze tőlük a veszteségek összesítése során. Megfigyelhető továbbra, hogy az átlag európai vállalati profit csökkent, míg kiadásai és kockázatai nőttek. Ennél fogva arra következtetésre juthatunk, hogy több felszámolásnak lehetünk szemtanúi a közeljövőben.

Ennek kiküszöböléséhez a legjobb eszköz a befektetést. Az előadó úgy látja, hogy a válsághelyzetből való kilábalást a befektetésekkel lehet elérni, ami erősebb uniós pénzügyi integrációt és kooperációt igényel természetesen, ennek megnyilvánulása már az évek során több ízben felvetett tőkepiaci unió terve lehetne.

Az előadását azzal zárta, hogy a jelenleg zajló energiakrízis jelentősen csökkentette az európai vállalati szféra profitját és lehetőségeit, valamint a geopolitikai változások mibenléte sem látható jelenleg tisztán. Sajnálattal látja, hogy a válságkezelés egyelőre nemzeti szinten maradt, nem történt jelentős európai összefogás a kihívások csökkentésére. Reménykedik viszont abban, hogy később elkezdődik egy diskurzus az Európai Unió pénzügyi szabályait illetően. Azt megnyugvással tapasztalta, hogy a nemzeti jegybankok szigorítottak a fiskális politikájukon és azok rendezetten zajlottak le eddig.

Mindent összevetve a jelenlegi helyzet nem éppen derűs, ellenben abban bizakodik Maurin, hogy ez a kihívásokkal teli időszak lehet a talaja egy reformidőszaknak, amiben erősödhetnek a tagországok közötti együttműködés – mint ahogy például a COVID-19 járvány alatt a digitalizáció talált utat magának. Fontosnak tartja továbbá, hogy az energiapiacra nagyobb részesedést tegyenek ki a zöld és független források a későbbi hasonló helyzetek és a globális felmelegedés elkerülése végett. Végszavában felhívta ismét a figyelmet, hogy a tőkepiaci unió lehet a mélyebb integráció és egyúttal Európa stabilizálásának kulcsa.

A munkaerőpiac kétarcúsága hazánkban

A Munkaügyi Szakosztály ülésének összefoglalója

Innováció, tudás, kitüntetések. Ezekkel a szavakkal lehet a legjobban jellemezni a szegedi Közgazdász-vándorgyűlést, amely idén a 60. jubileumát ünnepelte. A hazai közgazdász szakma legnagyobb konferenciáját évről-évre a Magyar Közgazdasági Társaság rendezi.

A programsorozat egyik fő témája a magyar sajátosságnak mondható „munkaerőhiány és a munkaerőtartalék” kettőségének a vizsgálata volt, ugyanis ez a látszólagos ellentmondás már 2016 óta foglalkoztatja a munkaerőpiaci problémákkal foglalkozókat.

A fentebb említett kérdéskörben a bevezető előadást a Központi Statisztikai Hivatal nyugalmazott főtanácsadója Lakatos Judit tartotta. Elhangzott, hogy a munkaerő tartalék a kereslet és kínálat különbségeként írható fel leginkább. Hozzávetőlegesen 2018-ig a munkaerő kínálat volt túlsúlyban, de napjainkra ez átfordult. Ennek egyik fő oka, hogy a munkaerő kereslet jellege abszolút nem innovatív, túlsúlyban van az élőmunka igényes termelés, így a szükséglet nő. Ha a demográfiai adatokat tekintjük látható, hogy a fiatal felnőttek több időt tanulnak, mint korábban, de emellett dolgoznak is, amiben szintén jól látszik ez a kettőség. Ennek feltehető okai a diákszövetkezetek kedvező adózása, illetve az idén bevezetett 25 év aluli munkavállalóknak szóló adómentesség. A nyugdíjkorhatár 65 évre lett emelve egyaránt nőknek és férfiaknak is, emellett személyi jövedelemadó mentesé tették a nyugdíjas évek alatt dolgozók fizetését. Ezzel szemben bevezették a nők 40-et, ami hatására közel 300-400 ezer nő vonult nyugdíjba idő előtt – hangzott el az előadáson. A jövőre vonatkozó megoldások előtt az előadó kiemelte, hogy kizárja a spekulációs jellegű energia árrobbanást hosszú távon és az esetleges ár-bér spirált is. Ugyan lehetséges megoldás a pótlólagos források keresése (pl. ukrán vendégmunkások), de ami nálunk hiányszakma az Nyugat-Európában is az, így csak tranzit ország maradhatunk. Esetleges megoldás lehet még a nyugdíjrendszer megreformálása. Lakatos Judit szerint rugalmasabbá kell tenni ezt a rendszert, növelni a nyugdíj korhatárt, és nagyobb mértékben elérhetővé tenni a munkavégzést a nyugdíj alatt.

A diskurzust rendkívül hasznosan elindító prezentáció után a panelbeszélgetést Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáskutató Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatója Nábelek Fruzsina kezdte meg, aki a munkaerő piac keresleti oldalának az összefüggéseit mutatta be. A toborzási nehézség a közbeszédben is elterjedt ipar és vendéglátó szektort érinti a leginkább. Fizikai munkás nagyon kevés található az országban, de az ő képzettségük, illetve a munka végzésük minősége is problémás a legtöbb esetben. Versenyképes vállalatok felméréseik alapján ezt a bérszintek emelése sem orvosolná. Megoldásként a megváltozott munkaképességűek képzését javasolta, hiszen ebből a csoportból alig vállalnak munkát. Hasonlóan vélekedik a témakörrel Boda György (emeritus egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem, a Boda & Partners Kft. managing partnere, az MKT Munkaügyi Szakosztályának elnökségi tagja) is, aki a tudástőke növelésében hisz. Megfogalmazása szerint a probléma egyik gyökere a negatív migrációs egyenleg, amire jelenleg nincs megoldás. A nehézség másik oldala az alacsony termelékenység és a nem szakképzett emberek alkalmazása, hiszen gazdaságilag

jobban megéri betanítani a leendő munkavállalókat. Megállapítása szerint ez társadalmilag haszontalan, „sötét jövőt” jósol, hacsak nem hoz létre a kormány jelentős oktatási beruházásokat.

Budai László (főosztályvezető, Csongrád-Csanád Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztály) a problémát az álláskeresők összetételében látja, hiszen a nagyjából 230 ezer munkanélkülinek a 40%-a 12 hónapnál régebben regisztrált (38-39% a tartós álláskeresők száma) de ha el is tudnak helyezkedni rengetegen hamar „visszaesnek”. A munkavállalók legtöbbször alulmotiváltak, nem akarnak dolgozni. A közfoglalkoztatottak aránya kiemelkedően magasnak mondható az Észak-Magyarországi és Észak-Alföldi régiókban – fogalmazott felszólalásában.

Ezt a Periféria Közpolitikai Kutatóközpont társalapítója, Czirfusz Márton is megerősítette, hiszen a munkavállaló költözéssel igyekszik megoldani a munkaerőhiányt, ezáltal úgynevezett „szegény zónák” alakultak ki. Ennek hatására az agglomerációban is felmerültek megoldásra váró problémák, hiszen az ingatlan árak jelentősen emelkedtek, illetve sokszor ezek a területek még nincsenek megfelelően közművesítve. A vállalatok a termelés áthelyezésével igyekeznek megoldani a felmerülő hiányokat, sokszor globális költözéssel élnek (ebből hazánk sokszor nyertesén jön ki). Az állam szerepe jelentős, hazánk jelenleg kétféleképpen igyekszik tompítani a problémákat: beruházásokra támogatásokat ad, illetve 3. országbeli munkavállalókat importál. Jelentős /így muszáj megemlíteni/ a közsférában felmerülő munkaerőhiányt is, hiszen sok városban, faluban nincs elég tanár, orvos, közalkalmazott. Szükséges lehet egy konzultáció, amelyben az állampolgár elmondja mit vár el ezektől a szolgáltatóktól – fogalmazott Czirfusz Márton. Kiemelte, hogy súlyos adathiányosságok vannak munkaerőhiány terén, hiszen utoljára 2011-ben volt népszámlálás, így arra tudunk következtetni, hogy pontosabb megoldás javaslatok az esedékes népszámlálás kiértékelése után következhet be.

Összegzésképpen rengeteg megoldási javaslat felmerült, de a szakemberek abban egyetértenek, hogy a „kulcs” a megváltozott munkaképességű munkavállalókban, a nyugdíjrendszer struktúrájának átdolgozásában, a szakképzési-, illetve oktatási beruházásokban és egy esedékes motivációs rendszer kifejlesztésében lehet. Ezzel feltehetően megoldódna a két pólusú munkaerőpiac kiegyenlítése is.

Pergel Dávid

Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Gazdálkodási- és menedzsment szakos hallgatój